

Poboljšanje institucionalne i komercijalne snage hrvatskog sektora voća

Primatelj: *HVZ, Hrvatska voćarska zajednica*

Partner: *Ministarstvo polj., šumarstva i vodnog gospodarstva RH*

Bilten br. 3, rujan- prosinac 2006.

http://www.tisup.mps.hr/veletrznice_cijenevip



Dubravka Bačić

Projektni koordinator i suradnik u izradi standarda kvalitete

Tržište voća – zašto trebamo standarde kvalitete ?

Projektne aktivnosti u posljednjem razdoblju

Štovani čitatelji,

Nastavno na jedan od naših projektnih zadataka iz prethodnog Projekta hrvatskog sektora povrća, gdje smo, u suradnji sa sektorom kojeg je predstavljala Zajednica udruga hrvatskih povrćara (ZUHP), izradili pilot prijedloge 6 novih Pravilnika o standardima kvalitete (za zelenu salatu, krastavce, rajčice, slatku papriku, cvjetaču i crveni luk) i u ovom projektu hrvatskog sektora voća nastavljamo s istim aktivnostima.

Po završetku prethodnog projekta Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodnog gospodarstva RH uputilo nam je zahtjev za izradom spomenutih standarda kvalitete u projektu voća, a koji će se i ovog puta pripremiti u bliskoj suradnji sa najrelevantnijim učesnicima na tržištu voćem, te proizvodnim sektorom kojeg, u ovom slučaju, predstavlja primatelj našeg projekta Hrvatska voćarska zajednica, HVZ. Imperativ je, svakako, da se ti tzv. "standardi kvalitete" (možemo ih nazvati i "tržnim standardima" obzirom na njihovu sveukupnu funkciju u trgovini voćem) izrade na način da formiraju sredstvo podrške svim fazama trgovine, da se mogu primjeniti u cjelokupnom tržišnom lancu, ta da ih nezavisna tijela mogu uvijek kontrolirati. Standardi kvalitete bi, u krajnjoj liniji, trebali predstavljati korak unaprijed u harmonizaciji hrvatske regulative s međunarodnim sustavom kvalitete (EU standardi).

→ ***Prema ukupnoj kvaliteti u voću i povrću***

Koncept kvalitete, kao način diferencijacije u prepoznavanju proizvoda, poznat je već godinama. Kako se domaća i regionalna trgovina internacionalizira, kvaliteta je čimbenik koji se javlja kao glavni alat za konkurentnost koji neprekidno obnavlja potrebu da se uspostavljaju standardi kojima će se kvaliteta podijeliti na kategorije, te definirati ograničenja za dopuštene nedostatke proizvoda (prijevoz na veće udaljenosti, skladištenje, te različiti procesi koje proizvodi prolaze, mogu dovesti do određenog kvarenja uslijed biološkog razvoja proizvoda ili uslijed njihove kvarljive prirode, a upravo su standardi kvalitete oni koji definiraju (ne)prihvatljivost takvih nedostataka u fazama prodaje koje slijede nakon otpreme).

Danas je lokalna i međunarodna trgovina voćem i povrćem regulirana standardima kvalitete u svim zemljama EU (Regulativa Vijeća br. 2200/96 o zajedničkoj organizaciji tržišta voća i povrća) omogućujući zajednički jezik među raznim učesnicima u lancu proizvodnje-komercijalizacije-potrošnje. Standardi nam, također, predstavljaju pravni okvir za rješavanje komercijalnih sporova, te čine korisnu osnovu za

izvještavanje o cijenama na tržištu obzirom se one mogu uspoređivati samo u okvirima proizvoda iste kategorije kvalitete.

Primjena standarda kvalitete ima zadaću ukloniti s tržišta proizvode nezadovoljavajuće kakvoće, uskladiti proizvodnju sa zahtjevima potrošača, olakšati trgovinu zasnovanu na poštenom tržišnom natjecanju, te na taj način pomoći pri povećanju isplativosti kroz bolji pristup tržišnim kanalima. Ne manje važno jest da nam standardi kvalitete omogućuju trgovinu “na nevidjenu” olakšavajući pri tome poslovne transakcije, nezavisno da li se one odvijaju na manjim ili na većim udaljenostima.

Naposlijetku, i u našoj zemlji mišljenje potrošača postaje sve važnije. Više nije dovoljno da je proizvod, u tehničkom smislu, savršen, te da je proizveden na ekonomski najprofitabilniji način. Svakako je potrebno da taj proizvod udovolji i očekivanjima potrošača u smislu kvalitete. I zato podsjetimo još jednom: upravo su proizvođači oni koji trebaju garantirati kvalitetu svojih proizvoda!

Uzimajući u obzir sve gore spomenute elemente, principe ukupne kvalitete možemo sumirati na sljedeći način:

- **Potrošač je uvijek na prvom mjestu !**
- **Unapredjenje kvalitete nikada ne prestaje !**
- **Kvalitetu se stvara, ne samo kontrolira !**

→ **Projektne aktivnosti u predavljanju novih standarda kvalitete**

Od početka Projekta u hrvatskom sektoru voća (te nastavka prethodnog Projekta u sektoru povrća) već smo “odradili” neke od aktivnosti planirane za ovaj projektni zadatak. A neke od njih su sljedeće:

1 Odabir voća i povrća, s krovnim organizacijama voćara i povrćara, za koje će se izraditi i predstaviti novi standardi kvalitete

Uzevši u obzir ciljne regije proizvodnje za predavljanje novih standarda kvalitete odabrani su:

- na prijedlog HVZa, sljedeći proizvodi: jabuke, kruške, jagode, breskve, nektarine, marelice, šljive, trešnje, mandarine, naranče, limun, kivi.
- na prijedlog ZUHPa, sljedeći proizvodi: špinat, mrkva, patlidžan, tikvice, prokulice.

2 Odabir metodologije za predavljanje standarda kvalitete, kako bi ti standardi bili u skladu sa stvarnim potrebama i EU regulativom o standardima kvalitete

Projekt će, za odabrano voće i povrće, izraditi detaljne tablice usporedbe standarda kvalitete između postojeće hrvatske i europske regulative. Te će se tablice predstaviti Vijeću HVZa i Upravnom odboru ZUHPa, nakon čega će se izvršiti zajednička procjena stupnja uključenja postojeće hrvatske regulative u onu važeću u EU, te sve potrebite izmjene i eventualna izuzeća. Prijedlozi novih pravilnika, izradjeni u suradnji sa sektorom voća i povrća, naposljetku će se predstaviti i na sljedećem sastanku Zainteresiranih strana (travanj 2007.), te napokon, uzevši u obzir sve prijedloge i komentare, u obliku konačnih prijedloga, podnesti Ministarstvu poljoprivrede, šumarstva i vodnog gospodarstva RH.

3 Usporedba EU standarda kvalitete s onima postojećim u Hrvatskoj, te informiranje nadležnih tijela o potrebitim promjenama

Prema iskustvu nedavno primljenih zemalja u članstvo Europske unije, u izradu prijedloga Pravilnika krećemo od pretpostavke da nije preporučljivo samo “preuzeti” važeće europske standarde kvalitete kao takve. Stoga je, u odabiru pravilne strategije odabira, potrebna detaljna konzultacija s sektorom.

Izrada tablica usporedbe standarda kvalitete dobar su alat za dobivanje uvida u postojeće lokalne i EU zakonske odredbe i mogućnosti prilagodbe naših proizvođača zahtjevima međunarodnog tržišta.

4 Obuka stručnjaka za kontrolu kvalitete

U kolovozu 2006. osobno sam, kao zadužena za predstavljanje standarda kvalitete u Projektu, prošla prvi dio obuke glede praktične implementacije standarda za odabrano voće i povrće. Završni dio obuke predviđen je za svibanj 2007. nakon čega se stječe međunarodno priznat certifikat za obavljanje kontrole kvalitete proizvoda. Obuka je organizirana od strane kompanije KBC-Agro Quality Control B.V. iz Nizozemske.

5 Organizacija radionica kako bi se proizvođači, kao i inspektori, upoznali s sistemom predstavljenih standarda kvalitete

Projektom je predviđeno 15 radionica (10 za voće i 5 za povrće) na kojima bi, u teorijskom (slajd prezentacije i materijali) i praktičnom (sortiranje proizvoda) dijelu, svi učesnici mogli upoznati s praksom u implementaciji standarda kvalitete. Termini radionica predviđeni su za drugu polovinu 2007., u ovisnosti o sezoni raspoloživosti određenog proizvoda na tržištu.

Na kraju, obavještavamo Vas da, u sklopu našeg projektnog zadatka o poboljšanju sistema tržišnog informiranja (o čemu će detaljnije biti govora u jednom od narednih biltena), sve naše biltenne možete naći i na internet stranici (vidi zaglavlje biltena) http://www.tisup.mps.hr/veletrznice_cijenevip

Sve naše čitatelje voćare želimo obavijestiti da Projekt, krajem veljače, planira održati dvodnevnu radionicu o najnovijim tehnikama rezidbe, u organizaciji HVZa i renomiranog nizozemskog proizvođača sadnog materijala g. P. van Reijna. Predviđeno je da se prvi dan (27.2.2007) radionica održi u Donjem Kraljevcu, a drugi dan (28.2.2007.) u voćnjacima Nature Agro d.o.o. iz Djurdjevca. Trenutno se još radi na detaljima oko organizacije, no svi zainteresirani će, iza 20.siječnja, moći dobiti detaljnije informacije ili preko projektnog tima (kontakt detalji na kraju biltena) ili u Hrvatskoj voćarskoj zajednici (kontakt osoba g. Frane Ivković, Voćarski centar Zagreb, tel. 01 3691 007, fax. 01 3691 008). Dobrodošli !!!!

Tržišne informacije

Jan Robbrecht, Voditelj projektnog tima

→ 1. Cijene i informacije o cijenama

Na svim važnijim tržištima zapadne Europe informacije o cijenama već su raspoložive na internetu, bilo kao besplatne ili za određenu cijenu. Svejedno, prema osobnom iskustvu, prilično je teško pronaći detaljne informacije o proizvođačkim cijenama. Sve zadruge ne objavljuju svoje statistike o različitim proizvodima na web stranicama ili u svojim časopisima.

Jedan od zanimljivih izvora informacija o cijenama, koje također koristi i ZMP (Zentrale Markt-und Preisbericht Stelle), Bonn, Njemačka, su publikacije "VBT-a", Zajednice belgijskih burza voćem.

Mi ćemo ovdje objaviti najnovije materijale koje smo pronašli u svezi s ovom temom.

- **Tablica 1 i graf: Ponuda i cijene jabuka od sezone 95/96. do sezone 05/06.** (posljednja sezona, završava u kolovozu 2006.)

Spomenute cijene predstavljaju "proizvođačke cijene", što znači prosječne cijene koje dobije proizvođač za sve razine kakvoće i tijekom cijele sezone.

Drugo, to korespondira s prilično značajnim količinama proizvoda koji su stavljeni na tržište, uvijek oko 250.000 t. Linija trenda cijena pokazuje da je prosječna cijena jabuka postepeno pala, a linija trenda proizvodnje ukazuje da je prosječna proizvodnja pala još brže.

- **Tablica 2: Jabuke: Razvoj mjesečnih cijena i količina, 2 berbe.**

U ovoj tablici možete pratiti kada su proizvodi stavljeni na tržište, direktno nakon berbe kao i do kraja te sezone (srpanj u godini nakon berbe). Možete vidjeti da je sezona 2005/2006. bila bitno uspješnija

(prosječna prodajna cijena iznosila je 0,340 €/kg) nego li sezona 2004/2005. (prosječna prodajna cijena iznosila je 0,267 €/kg).

Analitičari tvrde da je taj porast cijena rezultat smanjenog uvoza u Europu iz zemalja južne polutke (Čile, Južna Afrika, Novi Zeland itd.). I trenutna sezona 2006/2007. dobro je počela, no stručnjaci predviđaju da će, obzirom na prodane uvozne dozvole, uvoz iz zemalja južne polutke ponovo porasti.

- **Tablica 3: Razvoj cijena i količina u dvije sezone, po sortama**

U ovoj tablici može se vidjeti da se cijene po sortama bitno razlikuju. Posljednjih su godina područja pod jabukama u Belgiji bitno smanjena, posebice Jonagolda. Ta su smanjenja proizvodnje Jonagolda djelomice kompenzirana povećanjem proizvodnje Elstar-a i King Jonagolda, ali i proizvodnjom krušaka (uglavnom Conference).

- **Tablica 4: Višnje i trešnje: Razvoj mjesečnih cijena i količina, 2005. i 2006.**

Za vrijeme istraživanja tržišta, koje je provodio Projekt tijekom prošle godine, vidjeli smo da se područje u Hrvatskoj pod višnjom brzo povećava (nešto slabije trešnjom). Stoga i objavljujemo cijene za ove proizvode, iz izvora "VBT-a", Zajednice belgijskih burza voća.

U ovoj tablici mogu se vidjeti razvojni trendovi berbe kao i mjesečnih cijena tijekom perioda berbe 2005. i 2006.

Razlike u cijenama također su vidljive po sortama koje se tijekom berbe stavljaju na tržište.

- **Tablica 5: Višnje i trešnje: Razvoj cijena i količina za dvije sezone, po sortama**

Ova nam tablica pokazuje cijene za različite sorte višanja i trešanja. Podjeljena je u dva dijela, od kojih prvi daje cijene i količine za višnje, a drugi za trešnje.

→ 2. *Skladištenje jabuka u EU*

- **Tablica 6: Razvoj cijena jabuka skladištenih tijekom sezona 1992/93. do 2004/05.**

Uskladištene količine prikazane su na prvi dan u mjesecu prosincu, veljači, travnju i lipnju spomenutih sezona..

Svaka sekcija (datum) ima tri dijela::

- Prvi dio prikazuje ukupne količine uskladištene jabuke u EU, na navedeni datum.
- Drugi dio prikazuje detalje u 4 zemlje s najvećim skladištenim količinama, na navedeni datum.
- Treći dio prikazuje 4 sorte koje su se najviše skladištile, na navedeni datum.

Skladištenje je važan element u komercijalizaciji jabuka i krušaka..

→ 3. *Gdje hrvatska domaćinstva kupuju voće i koliko pri tome troše?*

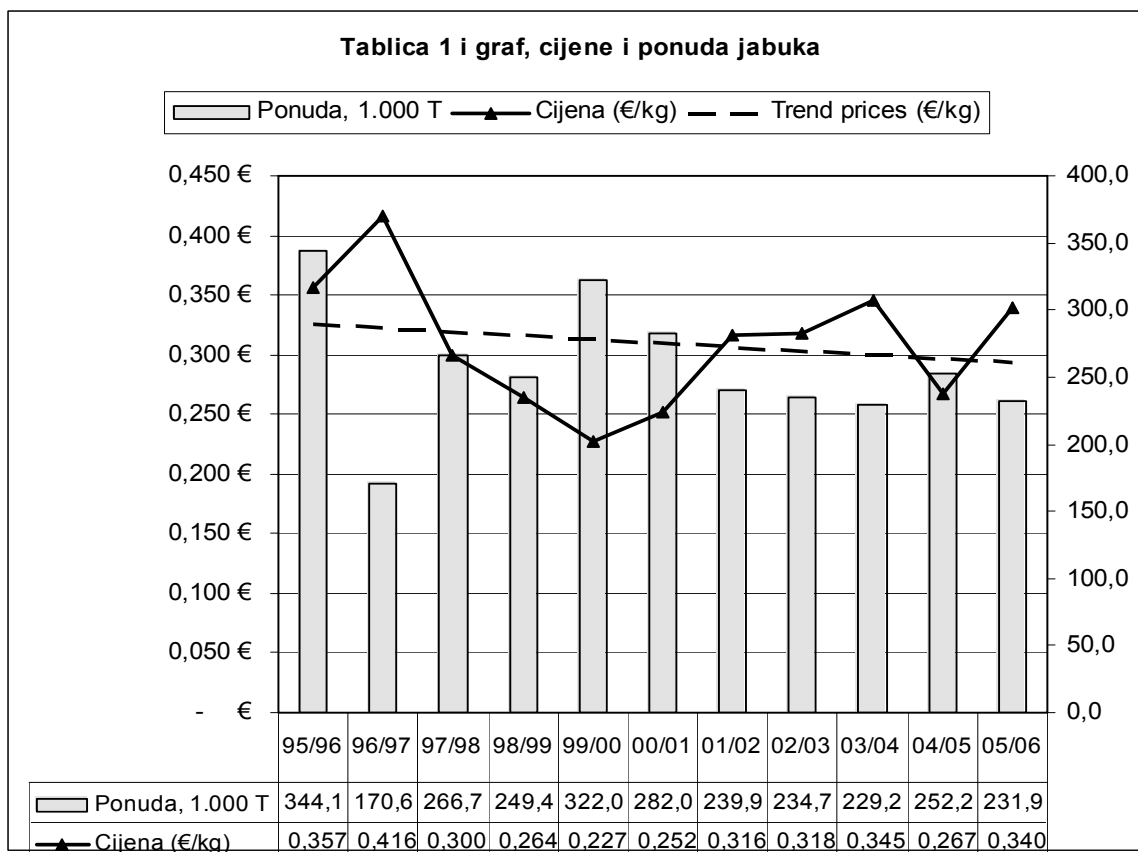
Dio našeg Projektnog zadatka je analizirati komercijalne kanale voća u Hrvatskoj. Kanal predstavlja komercijalni lanac, niz koraka koje proizvod prolazi kako bi naposljetku završio u košarici potrošača. Kako bi saznali gdje potrošači, koje predstavljaju domaćinstva, kupuju svoje voće, te koliko troše na kupovinu voća, angažirali smo Agenciju za istraživanje tržišta "Prisma istraživanje" da izvrši telefonsko istraživanje tržišta o ovom predmetu. Istraživanje je provedeno u dva vala, od 29. slijpnja do 1. srpnja 2006., te od 24. do 26. kolovoza 2006.

Ispitana su 569 domaćinstva, te se u upitniku odgovori svih 569 domaćinstava tretiraju kao validni.

Najvažniji zaključci ovog istraživanja su slijedeći:

- Gotovo jedna trećina ovih domaćinstava troši manje od 100 kn (30%) mjesečno za kupovinu voća, otprilike jedna trećina troši između 101 i 200 kn (29%), dok većina preostalih troši manje od 300 kn (19%) (**n=473**)
- Oko šezdeset (16%) ispitanika ne odlaze u supermarketu u nabavu voća. Čak i oni koji voće odlaze kupovati u lance supermarketu u njima kupuju samo manje količine voća (29% koristi supermarketu za kupovinu manje od 20% njihovih ukupnih potreba za voćem). Samo 20% ispitanika odlazi u supermarketu gdje kupuju više od polovice svojih ukupnih potreba za voćem.
- Iako se kroz lance supermarketu konzumira samo manja količina voća, čini se da su oni, pak, najčešće korišteni izvori ponude voća. Više od jedne trećine ispitanika (37%) tvrdi da redovno koriste lance supermarketu za svoju nabavu voća. Kao usporedba, prvi sljedeći najčešće korišteni izvor, kako tvrde ispitanici, jest gradska tržnica (samo 21% ispitanika tvrdi da redovno koriste gradske tržnice za svoju nabavku voća).

U prosjeku, hrvatsko domaćinstvo potroši 150 Kn mjesečno na nabavku povrća i oko 29% (43 HRK) na nabavku svježeg voća u supermarketima.



Tablica 2, Jabuke: Razvoj mjesečnih cijena i količina, 2 berbe.

| Mjesec | 2004/2005. | | 2005/2006. | |
|-------------------|----------------|----------------|----------------|----------------|
| | Ponuda, T | Cijena (€/kg) | Ponuda, T | Cijena (€/kg) |
| 1. kol. - 31.srp. | | | | |
| kolovoz | 7.734 | 0,437 € | 9.185 | 0,272 € |
| rujan | 19.993 | 0,295 € | 17.473 | 0,277 € |
| listopad | 35.756 | 0,183 € | 34.605 | 0,212 € |
| studeni | 35.840 | 0,197 € | 28.565 | 0,256 € |
| prosinac | 26.731 | 0,270 € | 23.558 | 0,313 € |
| sijecanj | 18.674 | 0,301 € | 20.878 | 0,338 € |
| veljaca | 20.270 | 0,297 € | 20.384 | 0,363 € |
| ozujak | 25.778 | 0,292 € | 20.563 | 0,375 € |
| travanj | 20.564 | 0,294 € | 14.555 | 0,429 € |
| svibanj | 18.243 | 0,309 € | 17.014 | 0,486 € |
| lipanj | 14.089 | 0,279 € | 17.564 | 0,492 € |
| srpanj | 8.506 | 0,283 € | 7.516 | 0,565 € |
| <i>Ukupno</i> | <i>252.175</i> | <i>0,267 €</i> | <i>231.861</i> | <i>0,340 €</i> |

Izvor: Fruitteelnieuws, Belgija

| Tablica 3, Jabuke: Razvoj cijena i kolicina u dvije sezone, po sortama | | | | | |
|---|----------------|----------------|----------------|----------------|--|
| | 2004/2005. | | | 2005/2006. | |
| 1. kol. - 31. srp. | Ponuda, T | Cijena (€/kg) | Ponuda, T | Cijena (€/kg) | |
| Boskoop | 12.774 | 0,298 € | 11.059 | 0,378 € | |
| Cox's orange | 2.371 | 0,446 € | 2.348 | 0,440 € | |
| Delbarre Estivale | 1.746 | 0,469 € | 1.131 | 0,305 € | |
| Razl. Jabuke | 22.653 | 0,382 € | 22.125 | 0,451 € | |
| Eistar | 7.216 | 0,340 € | 4.332 | 0,362 € | |
| GALA | 398 | 0,499 € | 345 | 0,417 € | |
| Gloster | 1.037 | 0,230 € | 636 | 0,243 € | |
| Zlatni del. | 15.069 | 0,372 € | 15.302 | 0,389 € | |
| Granny Smith | 1.401 | 0,553 € | 1.328 | 0,456 € | |
| Idared | 938 | 0,196 € | 863 | 0,229 € | |
| Jomured | 1.730 | 0,254 € | 1.158 | 0,394 € | |
| Jonagold | 44.433 | 0,292 € | 39.332 | 0,386 € | |
| Jonalgold, za preradu (1) | 14.822 | 0,158 € | 13.637 | 0,189 € | |
| Jonagored | 43.652 | 0,288 € | 48.702 | 0,368 € | |
| King Jonagold | 29.999 | 0,332 € | 30.188 | 0,425 € | |
| Jabuke za preradu (2) | 36.728 | 0,073 € | 30.677 | 0,116 € | |
| Jabuke za ljustenje | 13.909 | 0,151 € | 8.234 | 0,248 € | |
| Ostale | 525 | | | | |
| <i>Ukupno</i> | <i>251.400</i> | <i>0,267 €</i> | <i>231.861</i> | <i>0,340 €</i> | |
| (1) Jabuke za preradu ali dobre kakvoce | | | | | |
| (2) Jabuke za preradu ali samo za sokove | | | | | |

| Table 4, Visnje i tresnje, Razvoj mjesečnih cijena i kolicina, 2005. i 2006. | | | | | |
|---|--------------|----------------|--------------|----------------|--|
| Mjesec | 2005. | | 2006. | | |
| | Ponuda, T | Cijena (€/kg) | Ponuda, T | Cijena (€/kg) | |
| svibanj | 0,3 | 9,643 € | 0,3 | 9,639 € | |
| lipanj | 133,0 | 2,616 € | 178,6 | 3,082 € | |
| srpanj | 3.257,7 | 1,750 € | 2.647,2 | 2,831 € | |
| kolovoz | 1.946,3 | 0,634 € | 379,1 | 0,132 € | |
| <i>Ukupno</i> | <i>5.337</i> | <i>1,365 €</i> | <i>3.205</i> | <i>2,667 €</i> | |

| Tablica 5, Visnje i tresnje: Razvoj cijena i kolicina u dvije sezone, po sortama | | | | | |
|---|----------------|----------------|----------------|----------------|--|
| Godina | 2005. | | 2006. | | |
| | Ponuda, T | Cijena (€/kg) | Ponuda, T | Cijena (€/kg) | |
| <i>Visnje</i> | | | | | |
| Visnje, tresene (1) | 1.689,1 | 0,519 € | 44,0 | 0,500 € | |
| Visnje | 921,2 | 0,665 € | 229,3 | 0,730 € | |
| Kelleris | 658,0 | 0,604 € | 148,5 | 0,653 € | |
| Ostale | 45,7 | | 1,1 | | |
| <i>Ukupno</i> | <i>3.314,1</i> | <i>0,580 €</i> | <i>422,9</i> | <i>0,679 €</i> | |
| <i>Tresnje</i> | | | | | |
| Brown Bigouraux | 238,9 | 1,919 € | 163,0 | 2,473 € | |
| Razne tresnje | 309,2 | 2,582 € | 412,8 | 3,320 € | |
| Hedelfinger | 319,1 | 2,644 € | 194,2 | 3,368 € | |
| Kordia | 279,0 | 2,680 € | 891,1 | 2,713 € | |
| Regina | 379,0 | 3,481 € | 246,3 | 3,791 € | |
| Summit | 63,4 | 2,701 € | 97,1 | 3,574 € | |
| Sweetheart | 75,4 | 2,929 € | 86,1 | 3,655 € | |
| Sylvia | 55,5 | 2,407 € | 93,5 | 2,567 € | |
| Ostale | 303,7 | | 598,2 | | |
| <i>Ukupno</i> | <i>2.023,1</i> | <i>2,651 €</i> | <i>2.782,2</i> | <i>2,969 €</i> | |
| (1) Tresene: koje se beru tresnjem stabala | | | | | |

Tablica 6: Razvoj u jabukama skladistenima u sezoni 1992/93. do pocetka 2004/05.

Detalji u 4 najvaznije zemlje, u skladistenim kolicinama i 4 najznacajnije skladistene sorte

Uskladistene jabuke, T

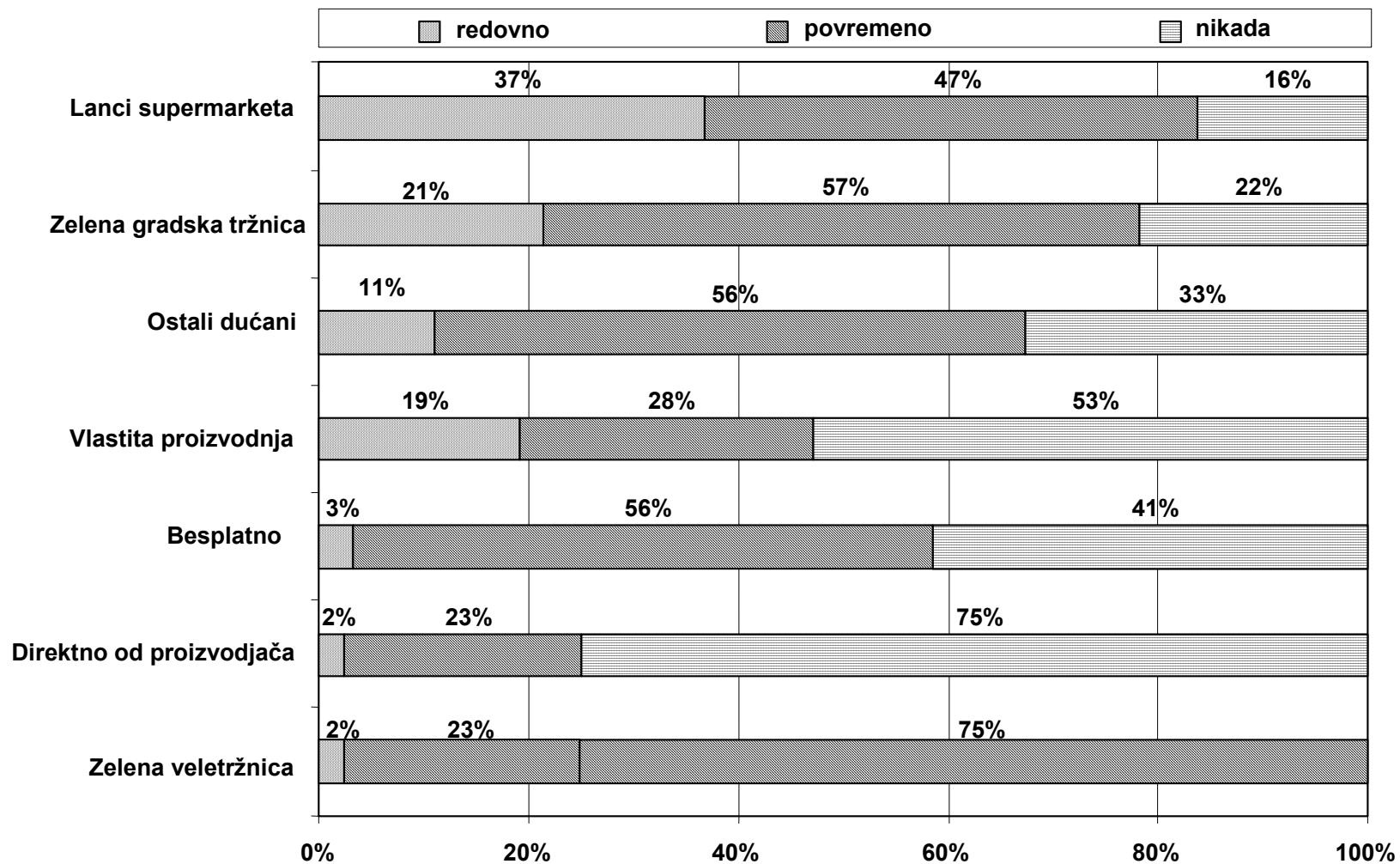
| Land / Sort | 1992/93 | 1994/95 | 1996/97 | 1998/99 | 2000/01 | 2002/03 | 2003/04 | 2004/05 |
|-----------------------------|---------|---------|---------|---------|---------|-----------|-----------|-----------|
| On 01. decembar 2004 | | | | | | | | |
| Ukupno jabuka | 3.689,3 | 3.482,7 | 3.450,8 | 3.146,0 | 3.485,8 | 3.412,7 | 3.257 u | 3.489 p |
| po zemljama | | | | | | | | |
| - Italija | 1.284,0 | 1.241,5 | 1.248,3 | 1.186,9 | 1.171,1 | 1.316,8 | 1.087 u | 1.245 |
| - Francuska ¹⁾ | 883,2 | 807,3 | 856,4 | 687,3 | 915,9 | 879,3 | 795 | 748 |
| - Njemacka ¹⁾ | 282,8 | 253,5 | 273,0 | 330,3 | 349,0 | 239,4 | 291 | 327 u |
| - Nizozemska | 331,0 | 335,0 | 300,0 | 295,0 | 295,0 | 215,0 u | 240 | 252 p |
| po sortama | | | | | | | | |
| - Zlatni delises | 1.495,7 | 1.454,0 | 1.412,0 | 1.249,0 | 1.345,6 | 1.391,2 | 1.267 | 1.271 |
| - Jonagold | 381,7 | 418,6 | 353,0 | 426,5 | 462,3 | 346,3 | 345 | 347 |
| - Crveni delises | 333,4 | 236,8 | 281,0 | 216,0 | 290,5 | 332,2 | 268 | 320 |
| - Gala | 0,3 | 4,0 | 42,8 | 74,2 | 143,1 | 172,5 | 207 | 236 |
| Na 01. veljace 2005. | | | | | | | | |
| Ukupno jabuka | 2.710,8 | 2.531,2 | 2.586,7 | 2.295,1 | 2.513,5 | 2.411,0 u | 2.227,4 u | 2.588,4 |
| po zemljama | | | | | | | | |
| - Italija | 962,0 | 932,5 | 924,9 | 886,3 | 881,0 | 933,8 | 728,3 | 925,4 |
| - Francuska ¹⁾ | 665,7 | 582,9 | 634,7 | 495,5 | 641,3 | 622,9 | 510,6 | 516,3 |
| - Njemacka ¹⁾ | 191,8 | 170,7 | 199,9 | 232,0 | 247,6 | 159,4 | 199,7 | 249,2 |
| - Nizozemska | 236,0 | 257,0 | 240,0 | 236,0 | 230,0 | 165,0 u | 175,0 u | 195,0 |
| po sortama | | | | | | | | |
| - Zlatni delises | 1.176,1 | 1.137,3 | 1.166,0 | 958,5 | 1.050,0 | 1.091,4 | 927,6 | 988,8 |
| - Jonagold | 286,0 | 339,5 | 292,2 | 352,6 | 378,7 | 271,9 | 279,2 | 296,2 |
| - Crveni delises | 214,5 | 140,5 | 212,0 | 132,4 | 196,3 | 195,1 | 168,9 | 221,5 |
| - Braeburn | 0,0 | 1,7 | 34,0 | 37,4 | 74,2 | 95,1 | 89,0 | 128,7 |
| Na 01. travanj 2005. | | | | | | | | |
| Ukupno jabuka | 1.517,7 | 1.395,6 | 1.569,9 | 1.271,1 | 1.412,2 | 1.358,5 u | 1.153,5 u | 1.511,4 p |
| po zemljama | | | | | | | | |
| - Italija | 570,0 | 521,1 | 572,3 | 492,6 | 507,6 | 528,4 | 360,8 | 545,6 |
| - Francuska ¹⁾ | 350,9 | 311,8 | 370,7 | 258,8 | 342,1 | 340,3 | 259,1 | 307,7 |
| - Njemacka ¹⁾ | 79,5 | 78,3 | 120,8 | 127,7 | 134,4 | 80,9 | 101,3 | 144,1 |
| - Nizozemska | 132,0 | 164,0 | 155,0 | 142,0 | 140,0 | 100,0 u | 110,0 u | 115,0 |
| po sortama | | | | | | | | |
| - Zlatni delises | 750,1 | 714,8 | 775,0 | 581,4 | 667,8 | 712,7 | 540,2 | 649,0 |
| - Jonagold | 177,1 | 224,6 | 201,3 | 245,8 | 267,9 | 188,4 | 197,1 | 216,0 |
| - Crveni delises | 85,8 | 49,7 | 105,6 | 50,9 | 89,4 | 89,7 | 65,3 | 108,9 |
| - Braeburn | 0,0 | 0,1 | 13,8 | 8,9 | 24,9 | 30,3 | 34,0 | 68,3 |
| Na 01. lipanj 2005. | | | | | | | | |
| Ukupno jabuka | 429,5 | 483,0 | 596,7 | 410,3 | 445,8 | 477,7 u | 370,8 p | 580,7 p |
| po zemljama | | | | | | | | |
| - Italija | 144,0 | 154,5 | 206,6 | 130,9 | 119,4 | 158,0 | 111,9 | 178,1 |
| - Francuska ¹⁾ | 105,4 | 123,0 | 147,2 | 94,1 | 125,3 | 147,1 | 83,6 | 124,5 |
| - Belgija | 22,8 | 41,5 | 17,3 | 36,5 | 37,5 | 37,2 | 32,8 | 59,6 |
| - Njemacka ¹⁾ | 13,3 | 16,9 | 41,2 | 40,7 | 42,7 | 16,5 | 29,8 | 57,0 |
| po sortama | | | | | | | | |
| - Zlatni delises | 239,3 | 275,2 | 320,5 | 208,4 | 239,5 | 287,8 | 189,2 p | 291,1 |
| - Jonagold | 56,1 | 108,0 | 103,8 | 120,0 | 129,1 | 89,2 | 91,7 | 116,5 |
| - Jonagored | | | | | - | 8,0 | 14,8 | 32,6 |
| - Idared | 12,5 | 13,2 | 34,1 | 13,9 | 18,6 | 17,2 | 16,6 | 23,1 |

Primjedba: 1) Zalihe organizacija proizvođača i njihovih članova

u = utvrđeno

p = procjena

Izvor: ZMP, Marktbilanz, Obst, 2005.



Kalkulacija proizvodnje jabuka

Tatjana Borbaš, dipl. ing. agr.



Prema statističkim podacima voćarstvo u Hrvatskoj zauzima 69.000 ha ili 2,2 % od ukupnih poljoprivrednih površina. Oko 95 % voćnjaka u vlasništvu je obiteljskih poljoprivrednih gospodarstava. Najvažnije voćne vrste su jabuka, šljiva, breskva, višnja, orah, a od mediteranskog voća mandarina.

Slijedom nepovoljne proizvodne strukture te neorganiziranosti tržišta Hrvatska uvozi znatne količine voća svih vrsta. Objedinjeno promatrano od dvadesetak voćnih vrsta Hrvatska svojom proizvodnjom pokriva potrebe potrošnje samo u proizvodnji mandarina, dok samodostatnost za kontinentalno voće iznosi svega 63 %.

Prema Popisu poljoprivrede iz 2003. godine u Hrvatskoj se proizvodilo oko 58.000 tona jabuke, vrijedne voćne vrste koja se ubraja u sam vrh voćnih vrsta od najveće koristi za zdravlje, sa visokim sadržajem pektina, vitamina te važnih minerala i mikroelemenata. Pomoću suvremene tehnologije skladištenja i čuvanja može se trošiti svježa tijekom čitave godine.

S obzirom na različite mogućnosti u proizvodnji jabuke, za izradu kalkulacije izabran je nasad u punoj radnosti na podlozi M9, razmaka sadnje 3,5 x 1 m, što daje 2.700 stabala na 1 ha.

Uz pravilnu tehnologiju, može se očekivati prinos od 35 do 45 t/ha. U kalkulaciji je predviđen prinos od 40 t/ha (80 % plodova klase 1 i 20 % plodova klase 2), uz prosječnu cijenu od 4,71 kn/kg (klasa 1 – 2,70 kn/kg, klasa 2 – 1,25 kn/kg). U stavku prihoda uključen je i iznos poticaja od 2.500 kn/ha u skladu sa Zakonom o državnim potporama u poljoprivredi, ribarstvu i šumarstvu (NN, 85/06). Za postizanje ciljanog prinosa, u skladu s potrebnim količinama hranjivih tvari predviđena je gnojidba sa 250 kg NPK 7:20:30 i 100 kg KAN-a, izraženih u prosječnim tržišnim cijenama.

Za zaštitu od napada bolesti i štetnika predviđeno je ukupno 17 tretiranja sredstvima za zaštitu bilja, čiji su troškovi procijenjeni na 10.000,00 kn/ha. U troškove su uključeni i troškovi potrebne ambalaže (sanduci), veziva, rezidbe, berbe i podsadijanja sa 20 novih sadnica godišnje. Kvalitetna agrotehnika uključuje sljedeće operacije: razbacivanje mineralnih gnojiva, malčiranje i tretiranje sredstvima za zaštitu bilja te prijevoz plodova. Troškovi tih operacija procijenjeni su na 5.000,00 kn, na temelju programa za izračun troškova mehanizacije Hrvatskog zavoda za poljoprivrednu savjetodavnu službu (HZPSS). Troškovi su izračunati na temelju nabavne cijene strojeva i opreme definiranih normativa, kapaciteta i zahvata, a uključuju troškove amortizacije, goriva, maziva i održavanja.

Na temelju navedenih tehnoloških čimbenika sastavljena je sljedeća kalkulacija očekivanih rezultata proizvodnje 1 ha jabuke.



Kalkulacija proizvodnje jabuke:

| | | | |
|---------------------------------------|------------|--|------------------|
| Prinos, kg/ha | | | 40.000 |
| Klasa 1, kg | 2,70 kn/kg | | 32.000 |
| Klasa 2, kg | 1,25 kn/kg | | 8.000 |
| Prosječna cijena, kn/kg | | | 2,41 |
| Poticaaj, kn/ha | | | 2.500,00 |
| UKUPNI PRIHOD, kn/ha | | | 98.900,00 |
| Podsadiavanje, 20 kom | 20 kn/kom | | 400,00 |
| Mineralna gnojiva, kn/ha | | | 1.500,00 |
| Sredstva za zaštitu bilja, kn/ha | | | 10.000,00 |
| Sanduci kapaciteta 15 kg | 3,8 kn/kom | | 10.133,33 |
| Vezivo, 40 kg | 25 kn/kg | | 1.000,00 |
| Berba, 70 kg/h | 25 kn/h | | 14.285,71 |
| Rezidba, 350 h | 35 kn/h | | 12.250,00 |
| Ostali troškovi, kn/ha | | | 2.000,00 |
| UKUPNI VAR. TROŠKOVI, kn/ha | | | 51.569,05 |
| PVT, kn/ha | | | 47.330,95 |
| Troškovi vlastite mehanizacije, kn/ha | | | 5.000,00 |
| Dohodak, kn/ha | | | 42.330,95 |
| Trošak proizvodnje, kn/kg | | | 1,41 |

Podloga: Katalog kalkulacija poljoprivredne proizvodnje, HZPSS

Uz navedene tehnološke parametre te prosječnu prodajnu cijenu očekivani dohodak od 1 ha jabuke, uz pretpostavku prodaje sve ukupno proizvedene količine, iznosi 42.330,95 kn/ha, a trošak proizvodnje iznosi 1,41 kn/kg. U strukturi troškova nije navedena voda za navodnjavanje, koja je također značajna stavka, a njezina cijena ovisi o izvoru vode. Minimalno poticana količina za ostvarivanje prava na poticaaj, prema izmjenama i dopunama Zakona o državnim potporama u poljoprivredi, ribarstvu i šumarstvu (NN, 85/06) u 2006. godini za povrće iznosi 0,5 ha.

Važno je napomenuti da se kalkulacija odnosi na nasad jabuke u rodu, stoga treba uzeti u obzir da tim rezultatima prethodi višegodišnje *investicijsko ulaganje* (priprema zemljišta, sadnja, postavljanje armature, ograđivanje nasada i dr.). Investicijski troškovi podizanja višegodišnjih nasada, ovisno o tehnologiji uzgoja (razmak sadnje, broj stabala/ha, vrsta armature i dr.) razlikuju se od kulture do kulture, a za 1 ha jabuke procjenjuju se na oko 150.000 – 170.000 kn.

Svaki proizvođač jabuka na temelju svoje tehnologije proizvodnje (količina utrošenih gnojiva, broj tretiranja, cijene po kojima kupuje repromaterijal i prodaje jabuke, troškovima za gorivo i održavanje mehanizacije i dr.) trebao bi izraditi svoju kalkulaciju, koja će vjerodostojno pokazati što je ostvareno odnosno što se može očekivati od proizvodnje.

Situacija na tržištu povrćem i skorašnje aktivnosti ZUHP-a

Dražen Čačić, dipl. ing. agr., tajnik ZUHP-a

Dragi prijatelji, priveli smo kraju jednu u nizu teških godina za proizvođače povrća Hrvatske. Svakako problemi koji nas prate odnose se i nadalje na ilegalni uvoz povrća, nesređeno stanje na tržištu i slabu organiziranost samih proizvođača.

Što se tiče problema ilegalnog uvoza i prometa povrća unazad nekoliko godina radimo na njegovu rješavanju, no, sa žaljenjem moramo konstatirati da nismo napravili velike pomake, a kamoli u cjelosti riješili taj, za nas izuzetno važan problem. Kao i prethodnih tako smo i ove godine održali dva sastanka u Ministarstvu poljoprivrede, šumarstva i vodnoga gospodarstva RH gdje smo ponovno ukazali na navedeni problem i predložili na koji način je moguće spriječiti ilegalni uvoz. Konstatacija je uvijek bila da mjerodavni i zaduženi za taj problem ne rade svoj posao i da je žalosna činjenica da proizvođači moraju biti inicijatori i ukazivati odgovornima na njihove propuste i neefikasnost. Svjesni smo činjenice da problem ilegalnog uvoza nije nastao preko noći i da ga isto tako brzo ne možemo riješiti. Jedan od naših zadataka u 2007. godini bit će svakako nastavak aktivnosti na suzbijanju ilegalnog uvoza i prometa povrća u Republici Hrvatskoj. Smatramo da se s istim problemom susreću naši kolege proizvođači voća i nadamo se da će nam i oni dati podršku u rješavanju navedenog problema.

Jedan od prostora na kojem se dešava ilegalni promet robe su svakako naše tržnice, a posebno Zelena tržnica. U više navrata obećano nam je da će se Zelena tržnica privremeno urediti kako bi proizvođači imali minimalne uvjete za rad. Svi ćete se zasigurno složiti da Zelena tržnica, u ovakvom stanju kakvom je sada, nikako ne služi na čast gradu Zagrebu, a posebno je neuvjetna za rad proizvođačima. Kako je trenutno izgledno da nova Zagrebačka veletržnica neće biti izgrađena u skoro vrijeme, Zajednica udruga hrvatskih povrćara inicirala je prema Gradskom poglavarstvu grada Zagreba da se naprave minimalni zahvati bez velikih troškova, kako bi sadašnja tržnica makar djelomično zadovoljila potrebe korisnika. Obzirom da dosad nije ništa urađeno i da postoje naznake daljnjeg porasta cijena najma tržišnih mjesta Izvršni odbor ZUHP-a na zadnjoj sjednici donio je zaključak da će predstavnici svih županijskih udruga zajednički ići u blokadu Zelene tržnice početkom 2007. godine. i ustrajati sve do rješenja navedenog problema.

Kada govorimo o nesređenom stanju na tržištu mislimo prije svega na dio koji se odnosi na konfekcioniranje poljoprivrednih proizvoda i primjenu standarda kvalitete kojih bi se trebali pridržavati svi na tržištu. Od samog uvođenja i što je još važnije od primjene istih očekujemo jako puno. Standardi kvalitete bi, prije svega trebali zaštititi potrošača koji bi, na taj način, bio siguran da je za svoj novac dobio odgovarajuću kvalitetu proizvoda. S druge strane proizvođači će isto tako biti zaštićeni od nekvalitetne robe koja dolazi na naše tržište kako sa zapada tako i s istoka Europe.

Dvogodišnji rad na izradi Operativnog programa je konačno zaživio i ugledat će svjetlo dana početkom 2007. godine. U prosincu 2006. godine Vlada Republike Hrvatske je svojom Odlukom potvrdila Operativni program za razvoj povrćarstva. Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodnoga gospodarstva još samo razrađuje detalje oko same provedbe Operativnog programa kojeg proizvođači povrća već duže vrijeme očekuju. O povoljnostima i uvjetima realizacije Operativnog programa proizvođači će biti detaljnije informirani kroz predavanja i letke, a detaljne informacije bit će objavljene i u slijedećem broju Biltena.

I na kraju svim proizvođačima voća i povrća, svim čitateljima biltena, kolegicama i kolegama, u svoje osobno ime, te u ime Zajednice povrćara, poželio bih sretnu i uspješnu 2007. godinu!

Bilten uredjuje: Projekt "Poboljšanje institucionalne i komercijalne snage hrvatskog sektor voća",
Agriplan B.V., Ljudevita Posavskog 48, 10000 Zagreb, Hrvatska, **tel/fax.:** + 385 1 46 47 195; e-mail:
agriplan@hi.t-com.hr.

Za sva mišljenja i ideje napisane u biltenu odgovoran je isključivo autor teksta. EVD, Nizozemska i Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodnog gospodarstva RH ni pod kojim se uvjetima ne mogu smatrati odgovornima za sadržaj biltena.